

On y parle français.	<i>Mluví se tam francouzsky.</i>
On voit que c'est juste.	<i>Je vidět, že je to správně.</i>
On a tout terminé à temps.	<i>Všechno bylo dokončeno včas.</i>
On se retrouvera demain.	<i>Zítva se zase sejdem.</i>
On regarde et on voit: rien n'a changé.	<i>Diváš se a vidíš: nic se nezměnilo.</i>
On ne lui a rien dit.	<i>Nic mu (ji) neřekli.</i>

Pozn. 1. Zájmeno on je skladebně obdobné zájmenu il: **On a chanté. A-t-on chanté? Chante-t-on encore? Que chartera-t-on? On n'a pas chanté. Cette chanson, on ne l'a pas chantée.**

2. V kritickým stylu se užívá tvaru l'on, a to zejména po spojkách si, et, que a po vztažném que a où, např.: **Si l'on pouvait faire cela! Kdyby se to mohlo udělat! Nous voudrions visiter ce quartier à l'heure où l'on va au travail. Chetli bychom našístit tuto čtvrť v době, kdy lidé chodí do práce.**

Někdy se vyskytuje l'on i na začátku věty: **L'on ne saura jamais tout. Člověk nebude nikdy vědět všechno.** — Avšak: **On ne litra pas cela.** (Z důvodu lbozvučnosti, aby se neopakovala souhlásková l)

3. V lidové řeči i v běžném hovoru se stále častěji užívá **on** místo osobního zájmena **nous**, např.: **On n'en a pas parlé. My jsme o tom nemluvil.** Nous, on y va tout de suite. *My tam jdemé hned.*

4. Jestliže on označuje zcela jasně ženu nebo několik osob, nastává shoda přičestí minulého nebo přídavného jména, např.: **Quand on est jeune et belle... Když jsi mladá a krásná... On est sortis ensemble. Slo se společně ven.** Nous, on est tous [us] prêts. *My jsme všichni hotoví.*

5. Podmětnému zájmenu on odpovídá předmětné vous nebo nous: **Cela vous fascerait. To by člověka (té) rozložit.** On ira ensemble; ils nous attendront. *Půjdem tam spolu; budou nás čekat.*

Po předložkách se užívá zvrátlného soi: **On aime souvent parler de soi.**

Člověk často rád mluví o sobě. (Viz 168)

Frazeologické obraty:

On dit que vous avez gagné.

Přijíste vyhrát.

On dirait qu'ils vont partir.

Člověk by řekl (myslel), že odjedou.

dou.

On dirait un fou.

Řekli byste, že je blázen.

Qu'en dira-t-on?

Co tomu řeknou lidé?

On y va!

Jde se! Jdemě na to.

On est bien ici.

Tady je nám dobře.

Pozn. 6. Místo neurč. zájmena on se někdy užívá jiných obrátů: **Il se vend beaucoup de journaux. Prodává se mnoho novin. Il est publié bien des manuels de langues étrangères. Je rydářáno mnoho učebnic cizích jazyků.**

211 Slovesa

Rozlišujeme plnovýznamová slovesa, např. **travailler, rester**, a pomocná slovesa **avoir a être**, která jsou součástí složených slovesných tvarů (j'ai travaillé, nous sommes restés, ils ont été attendus). — S infinitivem se pojí tzv. polopomocná slovesa, např. **aller** (je vais travailler), **faire** (je fais réparer), jakož i způsobová (modální) slovesa jako **devoir, pouvoir, vouloir** (je dois, je peux, je veux travailler).

Plnovýznamová slovesa dělíme na předmětová (např. **faire un travail, obéir à la loi**) a bezpředmětová (např. **venir, exister**). Předmětová slovesa jsou buď přechodná (mají přímý předmět, tj. bez předložky, např. **faire qc, attendre q**) nebo nepřechodná (mají nepřímý předmět, předložkovou vazbu, např. **obéir à q, parler de qc**).

Mezi plnovýznamová slovesa patří též slovesa zvrátlná (např. **se réveiller**) a neosobní (např. **il faut, il pleut**).

U přechodných sloves rozeznáváme rod činný (**j'ai attendu**) a rod trpný (**j'ai été attendu**).

Slovesné tvary jsou jednak určité (vyjadřující osobu, číslo a čas, slovesné způsoby oznamovací, rozkazovací, podmiňovací a konjunktiv), jednak neurčité (infinitivy a přičestí).

Přehled slovesných tvarů viz 212.

Z hlediska tvaroslovného dělíme slovesa na pravidelná a nepravidelná.

Pravidelná slovesa 1. třídy jsou v infinitivu zakončena na **-er** (vzor **trouver**), pravidelná slovesa 2. třídy mají infinitiv na **-ir** (vzor **finir**).

Nepravidelná slovesa mají infinitivy koncovky **-re** (vendre, croire), **-oir** (voir, avoir); ze sloves na **-er** jsou nepravidelná pouze **aller a envoyer**, ze sloves na **-ir** např. **partir, venir** (viz přehled nepr. sloves 235–236).

212 SLOVESNÉ TVARY

Francouzština má šest slovesných způsobů; ty se dále dělí na jednotlivé časy. Stručný přehled jednoduchých tvarů slovesných a příslušných tvarů složených:

Přehled nepravidelných sloves viz 235.

Infinitiv:	přítomný → <i>minulý</i>
Oznamovací způsob:	přítomný čas → <i>složené perfektum</i> → <i>dojití složené perfektum</i> imperfektum → <i>předminulý čas</i> jednoduché perfektum → <i>passé antérieur</i> budoucí čas → <i>předbudoucí čas</i>
Rozkazovací způsob:	přítomný → (<i>minulý</i>)
Přičestí:	přítomné → <i>minulé složené</i> minulé → <i>minulé složené</i>
Podmiňovací způsob:	přítomný → <i>minulý</i>
Konjunktiv:	přítomný → <i>konj. perfekta</i> imperfekta → <i>konj. plusquamperfekta</i>

Pozn. 1. Přítomný čas se vyskytuje u všech způsobů. Některé časy (popř. dvojice času jednoduchého a příslušného času složeného) se u jednotlivých způsobů opakují. Nejbohatší na časy je oznamovací způsob.

2. Přičestí minulé je odvozeno od jiného základu než přičestí přítomné (viz 216).

213 PŘEHLED ČASOVÁNÍ PRAVIDELNÝCH SLOVES

V přehledu všech slovesných tvarů, který následuje, uvádíme jako vzor sloves 1. třídy *arriver*; je to zároveň příklad slovesa, jehož složené tvary se tvoří s pomocným slovesem *être*. Velká většina sloves 1. třídy má pomocné sloveso *avoir* (viz 215, vzor *trouver*). – Jako vzor sloves 2. třídy slouží *finir*, jehož složené tvary se tvoří s pomocným slovesem *avoir*.

Infinitiv přítomný	
<i>arriver</i>	<i>finir</i>
Infinitiv minulý	
<i>être arrivé(e)(s)</i>	<i>avoir fini</i>
Oznamovací způsob	
Přítomný čas	
<i>j'arrive</i> tu arrives il (elle) arrive nous arrivons vous arrivez ils (elles) arrivent	<i>je finis</i> tu finis il (elle) finit nous finissons vous finissez ils (elles) finissent

Složené perfektum

<i>je suis arrivé(e)</i> tu es arrivé(e) il (elle) est arrivé(e) nous sommes arrivé(e)s vous êtes arrivé(e)(s) ils (elles) sont arrivé(e)s	<i>j'ai fini</i> tu as fini il (elle) a fini nous avons fini vous avez fini ils (elles) ont fini
---	---

Imperfektum

<i>j'arrivais</i> tu arrivais il (elle) arrivait nous arrivions vous arriviez ils (elles) arrivaient	<i>je finissais</i> tu finissais il (elle) finissait nous finissions vous finissiez ils (elles) finissaient
---	--

Předminulý čas

<i>j'étais arrivé(e)</i> tu étais arrivé(e) il (elle) était arrivé(e) nous étions arrivé(e)s vous étiez arrivé(e)(s) ils (elles) étaient arrivé(e)s	<i>j'avais fini</i> tu avais fini il (elle) avait fini nous avions fini vous aviez fini ils (elles) avaient fini
--	---

Jednoduché perfektum

<i>j'arrivai</i> tu arrivas il (elle) arriva nous arrivâmes vous arrivâtes ils (elles) arrivèrent	<i>je finis</i> tu finis il (elle) finit nous finîmes vous finîtes ils (elles) finirent
--	--

Passé antérieur

<i>je fus arrivé(e)</i> tu fus arrivé(e) il (elle) fut arrivé(e) nous fûmes arrivé(e)s vous fûtes arrivé(e)(s) ils (elles) furent arrivé(e)s	<i>j'eus fini</i> tu eus fini il (elle) eut fini nous eûmes fini vous eûtes fini ils (elles) eurent fini
---	---

Budoucí čas

j'arriverai tu arriveras il (elle) arrivera nous arriverons vous arriverez ils (elles) arriveront	je finirai tu finiras il (elle) finira nous finirons vous finirez ils (elles) finiront
--	---

Předbudoucí čas

je serai arrivé(e) tu seras arrivé(e) il (elle) sera arrivé(e) nous serons arrivé(e)s vous serez arrivé(e)s ils (elles) seront arrivé(e)s	j'aurai fini tu auras fini il (elle) aura fini nous aurons fini vous aurez fini ils (elles) auront fini
--	--

Rozkazovací způsob
přítomný

arrive! arrivons! arrivez!	finis! finissons! finissez!
----------------------------------	-----------------------------------

Rozkazovací způsob
minulý

sois arrivé(e)! soyons arrivé(e)s! soyez arrivé(e)s!	aie fini! ayons fini! ayez fini!
--	--

Přičestí přítomné

arrivant	finissant
----------	-----------

Přičestí minulé

arrivé(e)(s)	fini(e)(s)
--------------	------------

Přičestí minulé složené

étant arrivé(e)(s)	ayant fini(e)(s)
--------------------	------------------

Podmiňovací způsob
přítomný

j'arriverais tu arriverais il (elle) arriverait nous arriverions vous arriveriez ils (elles) arriveraient	je finirais tu finirais il (elle) finirait nous finirions vous finiriez ils (elles) finiraient
--	---

Podmiňovací způsob
minulý

je serais arrivé(e) tu serais arrivé(e) il (elle) serait arrivé(e) nous serions arrivé(e)s vous seriez arrivé(e)s ils (elles) seraient arrivé(e)s	j'aurais fini tu aurais fini il (elle) aurait fini nous aurions fini vous auriez fini ils (elles) auraient fini
--	--

Konjunktiv přítomný

que j'arrive que tu arrives qu'il (elle) arrive que nous arrivions que vous arriviez qu'ils (elles) arrivent	que je finisse que tu finisses qu'il (elle) finisse que nous finissions que vous finisiez qu'ils (elles) finissent
---	---

Konjunktiv perfekta

que je sois arrivé(e) que tu sois arrivé(e) qu'il (elle) soit arrivé(e) que nous soyons arrivé(e)s que vous soyez arrivé(e)s qu'ils (elles) soient arrivé(e)s	que j'aie fini que tu aies fini qu'il (elle) ait fini que nous ayons fini que vous ayez fini qu'ils (elles) aient fini
--	---

Konjunktiv imperfekta

que j'arrivasse	que je finisse
que tu arrivasses	que tu finisses
qu'il (elle) arrivât	qu'il (elle) finît
que nous arrivassions	que nous finissions
que vous arrivassiez	que vous finissiez
qu'ils (elles) arrivassent	qu'ils (elles) finissent

Konjunktiv plusquamperfekta

que je fusse arrivé(e)	que j'eusse fini
que tu fusses arrivé(e)	que tu eusses fini
qu'il (elle) fût arrivé(e)	qu'il (elle) eût fini
que nous fussions arrivé(e)s	que nous eussions fini
que vous fussiez arrivé(e)s	que vous eussiez fini
qu'ils (elles) fussent arrivé(e)s	qu'ils (elles) eussent fini

Nepravidelná slovesa viz 235, 236.

Tázací tvary přítomného času pravidelných sloves trouver a finir

1. třída	2. třída
(trouv ^é -je?) trouvez-tu? trouve-t-il?	— — — finis-tu? finit-il?
trouvons-nous? trouvez-vous? trouvent-ils?	finissons-nous? finissez-vous? finissent-ils?

Inverze v 1. os. jedn. čísla (kde dochází ke změně koncovky -e v -é u sloves 1. třídy) je zastaralá a knižní; u sloves 2. třídy tázací tvar inverzi v 1. osobě jedn. č. vůbec neexistuje.

Ve 3. os. jedn. čísla se u sloves 1. třídy vkládá mezi sloveso a zájmeno (il, elle, on) souhláska -t-, např.: **trouve-t-il?** **trouve-t-elle?** **trouve-t-on?**

Tázací tvary záporné

ne trouves-tu pas? ne trouve-t-il pas? ne trouvons-nous pas? ne trouvez-vous pas? ne trouvent-ils pas?	ne finis-tu pas? ne finit-il pas? ne finissons-nous pas? ne finissez-vous pas? ne finissent-ils pas?
--	--

Tázací tvary ostatních časů (viz 219, 222, 223) a způsobů (viz 220) v inverzi mají obdobnou podobu kladnou i zápornou. Pro stručnost jsou dále uvedeny jen tvary 3. osoby jedn. a množ. čísla sloves 1. a 2. třídy některých časů a způsobů:

trouvera-t-il?	finira-t-il?
ne trouvera-t-il pas?	ne finira-t-il pas?
trouveront-ils?	finiront-ils?
ne trouveront-ils pas?	ne finiront-ils pas?
trouvera-t-il?	finit-il?
trouveraient-ils?	finiraient-ils?
trouverait-il?	finirait-il?
trouveraient-ils?	finiraient-ils?

V budoucím čase a v perfektu jednoduchém se ve 3. os. jednotného čísla vkládá mezi sloveso 1. třídy a zájmeno souhláska -t-; u sloves 2. tř. tomu tak je pouze v budoucím čase. — Příklady: **trouvera-t-il?** **trouvera-t-elle?** **finira-t-il?**

Tázací tvary složených časů a způsobů

a-t-il trouvé?	a-t-il fini?
n'a-t-il pas trouvé?	n'a-t-il pas fini?
avait-il trouvé?	avaient-ils fini?
n'avait-il pas trouvé?	n'avaient-ils pas fini?
aurait-il trouvé?	auraient-ils pas fini?

Složené časy a způsoby viz 232.

U nepravidelných sloves v 1. os. jedn. čísla přít. času je inverze možná pouze v několika případech:

ai-je?	n'ai-je pas?	dois-je?	ne dois-je pas?
suis-je?	ne suis-je pas?	puis-je?	ne puis-je pas?
vais-je?	ne vais-je pas?		

Ve 3. os. jedn. čísla přít. času se vkládá -t- jen u sloves **avoir** (a-t-il?), **aller** (va-t-il?) a **vaincre** (vainc-t-il?).

Příklady tázacích tvarů nepravidelných sloves

sais-tu ?	ne sais-tu pas ?	te souviens-tu ?
croit-il ?	ne croit-il pas ?	ne te souviens-tu pas ?
voulez-vous ?	ne voulez-vous pas ?	t'es-tu souvenu(e) ?
viendra-t-il ?	ne viendra-t-il pas ?	ne t'es-tu pas souvenu(e) ?
pourrions-nous ?	ne pourrions-nous pas ?	se souviendrait-il ?
a-t-elle été ?	n'a-t-elle pas été ?	n'aurait-elle pas été ?
a-t-il eu ?	n'a-t-il pas eu ?	n'aurait-il pas eu ?

Všechny uvedené tázací tvary patří do oblasti pečlivého vyjadřování jak ústního, tak písemného. V běžné řeči se vedle těchto tvarů užívá při tvoření otázky buď pouhé intonace beze změny slovosledu, např. **vous trouvez ?** (viz 414) nebo opisné formy pomocí **est-ce que** rovněž bez změny slovosledu, např. **est-ce que vous trouvez ?** (viz 416).

214 PŘEHLED ČASOVÁNÍ ZVRATNÝCH SLOVES

Infinitiv přítomný

se laver

Infinitiv minulý

s'être lavé(e)(s)

Oznamovací způsob
Přítomný čas

je me lave	nous nous lavons
tu te laves	vous vous lavez
il (elle) se lave	ils (elles) se lavent

Složené perfektivum

je me suis lavé(e)	nous nous sommes lavé(e)s
tu t'es lavé(e)	vous vous êtes lavé(e)(s)
il (elle) s'est lavé(e)	ils (elles) se sont lavé(e)s

Imperfektivum

je me lavais	nous nous lavions
tu te lavais	vous vous laviez
il (elle) se lavait	ils (elles) se lavaient

Předminulý čas

je m'étais lavé(e)	nous nous étions lavé(e)s
tu t'étais lavé(e)	vous vous étiez lavé(e)(s)
il (elle) s'était lavé(e)	ils (elles) s'étaient lavé(e)s

Jednoduché perfektivum

je me lavai	nous nous lavâmes
tu te lavas	vous vous lavâtes
il (elle) se lava	ils (elles) se lavèrent

Passé antérieur

je me fus lavé(e)	nous nous fîmes lavé(e)s
tu te fus lavé(e)	vous vous fîtes lavé(e)(s)
il (elle) se fut lavé(e)	ils (elles) se furent lavé(e)s

Budoucí čas

je me laverai	nous nous laverons
tu te laveras	vous vous lavez
il (elle) se lavera	ils (elles) se laveront

Předbudoucí čas

je me serai lavé(e)	nous nous serons lavé(e)s
tu te seras lavé(e)	vous vous serez lavé(e)(s)
il (elle) se sera lavé(e)	ils (elles) se seront lavé(e)s

Rozkazovací způsob

lave-toi !	lavons-nous !	lavez-vous !
------------	---------------	--------------